

Międzynarodowe Stosunki Polityczne

ćwiczenia II rok

europaistyka

rok akademicki 2009/2010

dr Olga Barburska

dr Kamil Zajączkowski (k.zajaczkowski@uw.edu.pl)

1. Stosunki międzynarodowe - pojęcie, istota i czynniki je kształtujące

- R.Kuźniar, *Stosunki międzynarodowe - istota, uwarunkowania, badanie* w: E. Haliżak, R. Kuźniar (red.), *Stosunki międzynarodowe. Geneza, struktura, dynamika*, Warszawa 2000 (lub wydanie z 2006 r.), s.15-27.
- J.Kukułka, *Wstęp do nauki o stosunkach międzynarodowych*, Warszawa 2003, r. III, s.51-65.
- J.Bryła, *Czynniki kształtujące stosunki międzynarodowe*, w: W. Malendowski, Cz. Mojsiewicz (red.), *Stosunki międzynarodowe*, Wrocław 2000, rozdział II, s.25-36.
- Deklaracja zasad prawa międzynarodowego z 1970 roku w: *Prawo w stosunkach międzynarodowych. Wybór dokumentów*, opracowanie S.Bieleń, Warszawa 2004, s.57-63.
- Deklaracja zasad KBWE w: *Prawo w stosunkach...*, op. cit., s.401-405.

-
- T. Łoś-Nowak, *Wyjaśnić czy interpretować: dylematy i wyzwania czwartej debaty interparadygmatycznej*, „Stosunki Międzynarodowe” nr 1-2/2009, (t. 39), s. 29-39.
  - F. Gołębski, *Geokulturowy model w badaniach stosunków międzynarodowych*, „Stosunki Międzynarodowe” nr 3-4/2009, (t. 40), s. 33-50.
  - K.Zajączkowski, *Znaczenie międzynarodowe Kanalu Sueskiego*, w: *Morze w cywilizacji, kulturze i stosunkach międzynarodowych*, red. W.Lizak, E.Śliwka, E.Haliżak, L.Łukaszuk, Warszawa-Pieniężno 2006, s.251-266.
  - L.Kasprzyk, *Embargo i inne sankcje gospodarcze w stosunkach międzynarodowych*, „Stosunki Międzynarodowe” nr 1-2/2001, (t. 23), s.39-58.

2. Uczestnicy stosunków międzynarodowych

- I.Popiuk-Rysińska, *Uczestnicy stosunków międzynarodowych, ich interesy i oddziaływania* w: *Stosunki międzynarodowe. Geneza...*, op. cit., s.86-106.
- I.Popiuk-Rysińska, *Instytucje międzynarodowe* w: *Stosunki międzynarodowe. Geneza...*, op. cit., s.330-351.
- J.Kukułka, *Wstęp do nauki o stosunkach międzynarodowych*, Warszawa 2003, r. V Uczestnicy stosunków międzynarodowych i ich atrybuty: narody s.99-104, państwa s.104-110, organizacje międzynarodowe, s.110-113, struktury i siły transnarodowe, s.113-115.
- E.Cziomer. L.Zyblikiewicz, *Zarys współczesnych stosunków międzynarodowych*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005, roz. 3 Państwa, roz. 4 Narody i religie, roz.5. Organizacje międzynarodowe, roz. 6 Korporacje wielonarodowe, s.39-106.
- P.Ostaszewski, *Międzynarodowe Stosunki Polityczne*, Warszawa 2008, rozdział dziesiąty, s.608-631 (o organizacjach międzynarodowych).

-
- Tomasz Srogosz, *Upadłość państwa z perspektywy prawa międzynarodowego*, „Sprawy Międzynarodowe” nr 2/2009.

3. Problemy globalne

- M.Tabor, *Problemy globalne w: Stosunki międzynarodowe. Geneza...*, op. cit., s.260-280.
- Karen Mingst, *Podstawy stosunków międzynarodowych*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006, roz. 10, s.297-313.
- Cz.Mojsiewicz, *Leksykon problemów międzynarodowych i konfliktów zbrojnych*, Wydawnictwo Atla2, Wrocław 2001, s.138-153.
- P. Mikulski, M. Sułek, *Międzynarodowy układ sił w perspektywie 2050 r.*, „Stosunki Międzynarodowe” nr 1-2/2009, (t. 39), s. 73-95.

Problemy ochrony środowiska (problemy ekologiczne)

- *Stosunki międzynarodowe. Geneza...*, op.cit, red. E.Haliżak, R.Kuźniar s.275-278. (problemy ekologiczne)
- Z.Cesarz, E.Stadtmüller, *Problemy polityczne współczesnego świata*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2002, rozdział XII.
- E.Cziomer, L.W.Zyblikiewicz, *Zarys współczesnych stosunków międzynarodowych*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006, roz. 14 Ochrona środowiska naturalnego i zdrowie, s.232-248.
- E. Wyciszkiwicz, *Stanowisko UE na Konferencję Klimatyczną NZ w Kopenhadze*, „Biuletyn Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych”, nr 72/604 r. 2009,

http://www.pism.pl/biuletyny/files/20091208_604.pdf

- A. Gradziuk, *Stanowisko Chin na Konferencję Klimatyczną NZ w Kopenhadze*, „Biuletyn Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych”, nr 67/599, r. 2009, http://www.pism.pl/biuletyny/files/20091203_599.pdf
- B. Wiśniewski, *Stanowisko Stanów Zjednoczonych na Konferencję Klimatyczną NZ w Kopenhadze*, „Biuletyn Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych”, nr 66/598 r. 2009, http://www.pism.pl/biuletyny/files/20091202_598.pdf

Problemy wyżywienia i ubóstwa

- Z.Cesarz, E.Stadtmüller, *Problemy polityczne współczesnego świata*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2002, rozdział XI (cały punkt 1 – bez wody)
- E.Cziomer. L.Zyblikiewicz, *Zarys współczesnych stosunków międzynarodowych*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006, roz. 12.2. Żywność, s.193-199.
- S.Otok, *Geografia polityczna*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004, rozdział 5.3. (światowy rynek żywności)
- Cz.Mojsiewicz, *Leksykon problemów międzynarodowych i konfliktów zbrojnych*, Wydawnictwo Atla2, Wrocław 2001, s.140-143: *Problem wyżywienia ludzkości*

Dla wszystkich:

<http://www.undp.org/> - strony internetowe UNDP

<http://www.wto.org/> - WTO

<http://www.un.org/issues/> - UN odnośniki do wielu spraw globalnych

<http://www.worldbank.org/> - strony Banku Światowego

4. Problemy globalne

Problem ludnościowy w stosunkach międzynarodowych

- Z. Cesarz, E. Stadtmüller, *Problemy polityczne współczesnego świata*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2002, rozdział IX.

- E.Cziomer. L.Zyblikiewicz, *Zarys współczesnych stosunków międzynarodowych*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006, roz. 12.1. Ludność, s.191-193.
  - S. Otok, *Geografia polityczna*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004, rozdział 5.2. (Eksplozja ludnościowa)
  - Cz.Mojsiewicz, *Leksykon problemów międzynarodowych i konfliktów zbrojnych*, Wydawnictwo Atla2, Wrocław 2001, s.143-153: *Problemy demograficzne ludzkości*
-
- *Podstawy geografii ekonomicznej*, red. J.Wrona, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2006, rozdział 4.1., 4.2., 4.4., 4.6.1., 4.6.2, s. 86-97, 103-109, 114-120.
  - M.Okólski, *Demografia. Podstawowe pojęcia, procesy i teorie w encyklopedycznym zarysie*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2005, rozdział 4.1, 4.10., 4.11., 4.14., s. 92-96, 154-162, 180-188.

Problem ludnościowy w Europie i CHRL

- M.Okólski, *Demografia. Podstawowe pojęcia, procesy i teorie w encyklopedycznym zarysie*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2005, rozdział 4.2., s.96-103.
- K.Zajączkowski, *Unia Europejska jako aktor globalny – aspekty polityczno-obronne*, „Studia Europejskie” 2009, nr 1. (fragmenty dotyczące potencjału geograficznego i ludnościowego).
- K. Tomala, *Planowanie rodziny warunkiem modernizacji kraju*, w: K. Tomala (red.), *Chiny. Przemiany państwa i społeczeństwa w okresie reform 1978-2000*, ISP PAN, Wydawnictwo Trio, Warszawa 2003, s.269-284.

Problem surowcowo-energetyczny w stosunkach międzynarodowych

- Z.Cesarz, E.Stadtmüller, *Problemy polityczne współczesnego świata*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2002, rozdział XI (punkt 2., 2.1., 2.2., 2.3.)
- E.Cziomer. L.Zyblikiewicz, *Zarys współczesnych stosunków międzynarodowych*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006, roz. 12.3. Energia oraz roz. 12.4. Inne zasoby naturalne, s.199-211.
- S.Otok, *Geografia polityczna*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004, rozdział 5.4 (Światowa polityka energetyczna), 5.5. (Globalne problemy z wodą).
- *Podstawy geografii ekonomicznej*, red. J.Wrona, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2006, rozdział 7.2.1., 7.2.2., 7.2.3., 7.2.4., 7.2.5., 7.2.6.
- K.Pronińska: *Konflikty surowcowe we współczesnych stosunkach międzynarodowych*, „Sprawy Międzynarodowe” nr 3/2005
- A.Wasilewski, *Gaz ziemny w polityce zagranicznej Rosji*, „Sprawy Międzynarodowe” nr 1/2004
- Cz.Mojsiewicz, *Leksykon problemów międzynarodowych i konfliktów zbrojnych*, Wydawnictwo Atla2, Wrocław 2001, s.138-139: *Problem gospodarki surowcami*
- „Rocznik Strategiczny” 2008/2009 – s. 356-375.

5. Karta Narodów Zjednoczonych i system ONZ

- R.Bierzanek, J.Symonides, *Prawo międzynarodowe publiczne*, Warszawa 1998, paragraf pt. „ONZ”; s.305-326.
- R.Kuźniar, *System Narodów Zjednoczonych*, w: *Stosunki międzynarodowe. Geneza...*, op. cit., s.352-376.
- P.Ostaszewski, *Międzynarodowe Stosunki Polityczne*, Warszawa 2008, rozdział dziesiąty, s.638-666.
- Karta Narodów Zjednoczonych w: *Prawo w stosunkach...*, op. cit., s.30-47.
- „Rocznik Strategiczny” 2005/2006 – s.63-70.

- J.Symonides, *Narody Zjednoczone wobec wyzwań i zagrożeń XXI wieku. Między koniecznością a możliwością a możliwością reformy*, „Stosunki Międzynarodowe” nr 3-4/2004, s.19-38.
- L.Łukaszuk, *Polska w ONZ w: Polska w organizacjach międzynarodowych*, red. S.Parzymies, I.Popiuk-Rysińska, Warszawa 1998, s.47-61.
- J.Rydzkowski, *Słownik Organizacji Narodów Zjednoczonych*, Wiedza Powszechna, Warszawa 2000

6. Spory i konflikty międzynarodowe

Problem baskijski

- H.Szymańska, *Problem baskijski w: Spory i konflikty międzynarodowe. Aspekty prawne i polityczne*, red. W.Malendowski, Wrocław 1999, s.160-184.
- M.Kuczyński, *Krwawiąca Europa. Konflikty zbrojne i punkty zapalne w latach 1990-2000. Tło historyczne i stan obecny*, Warszawa 2001, część III, roz.3: Kraj Basków, s.341- 381.

Problem kurdyjski

- A.Kawczyńska, *Problem kurdyjski w: Spory i konflikty międzynarodowe. Aspekty prawne i polityczne*, red. W.Malendowski, Wrocław 1999, s.214-239.
- M.Missala, *Problem kurdyjski i perspektywy jego rozwiązania*, „Stosunki Międzynarodowe” nr 3-4/2003, s.174-195.

7. Spory i konflikty międzynarodowe

Konflikt izraelsko-palestyński

- J.Modrzejewska-Leśniewska, *Bliskowschodni dylemat 1947-2000*, w: A.Bartnicki, *Zarys dziejów Afryki i Azji. Historia konfliktów 1869-2000*, Warszawa 2000, s.507-530.
- M.Jawasreh, *Proces pokojowy na Bliskim Wschodzie w: Zbrojne konflikty i spory międzynarodowe. Analiza problemów i studia przypadków*, red. W.Malendowski, Wrocław 2003, s.283-301.

- „Rocznik Strategiczny” 2004/2005 – s. 292-302.
- „Rocznik Strategiczny” 2005/2006 – s. 266-271.
- „Rocznik Strategiczny” 2006/2007 – s. 218-226.
- „Rocznik Strategiczny” 2008/2009 – s. 245-256.

- K.Bojko, *Izrael, Palestyna, plan Szarona*, „Sprawy Międzynarodowe”, nr 4/2005
- Aleksandra Gliszczyńska, *Izraelski mur bezpieczeństwa - realizacja czy naruszenie zasad prawa międzynarodowego?*, „Sprawy Międzynarodowe” nr 2/2007
- J.Świrkowicz, *Wycofanie się Izraela ze Strefy Gazy jako szansa na rozwiązanie problemu palestyńskiego*, „Stosunki Międzynarodowe” nr 1-2 (t. 33)/2006, s.119-133.
- J.Michniewicz, *Bliskowschodni proces pokojowy*, „Stosunki Międzynarodowe” nr 3-4/2001
- W.Lizak, *Spory prawno-polityczne dotyczące Jerozolimy jako miejsca świętego głównych religii monoteistycznych*, w: *Problemy społeczno-religijne świata na progu trzeciego tysiąclecia*, red. W.Lizak, E.Śliwka, E.Haliżak, L.Łukaszuk, Warszawa-Krynica Morska 2002, s. 203-216.

-
- J.Bury, *Wybory w Autonomii Palestyńskiej - implikacje międzynarodowe*, „Biuletyn Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych”, nr 9/349 r. 2006, str.1599-1600, <http://www.pism.pl/biuletyny/files/349.pdf>

- J.Bury, *Wybory w Izraelu. Aspekty międzynarodowe*, „Biuletyn Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych”, nr 22/362 r. 2006, str.1625-1626, <http://www.pism.pl/biuletyny/files/362.pdf>
- J.Bury, *Kryzys w stosunkach palestyńsko-izraelskich*, Biuletyn Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych, nr 40/380 r. 2006, str. 1661-1662 http://www.pism.pl/biuletyn/files/20060707_380.pdf.pdf
- P. Sasnal, *Konferencja w Annapolis*, Biuletyn PISM z 30 listopada 2007 r., nr 51 (465)
- J. Stachura, *Bliskowschodnia polityka Baracka Obamy – szanse i wyzwania*, „Sprawy Międzynarodowe”, nr 4/2009.

8. Talibowie, Afganistan i Irak

Talibowie i Afganistan

- J.Modrzejewska-Leśniewska, *Talibowie*, w: A.Bartnicki, *Zarys dziejów Afryki i Azji. Historia konfliktów 1869-2000*, Warszawa 2000, s.607-623.
- P.Jastrzębski *Wojna w Afganistanie w: Zbrojne konflikty i spory międzynarodowe. Analiza problemów i studia przypadków*, red. W.Malendowski, Wrocław 2003, s.243-282.
- „Rocznik Strategiczny” 2001/2002 – s.337-356.
- „Rocznik Strategiczny” 2004/2005 – s.316-319, 156-164.
- „Rocznik Strategiczny” 2005/2006 – s.286-289.
- „Rocznik Strategiczny” 2006/2007 – s. 226-230 oraz 234-239.
- R.Tarnogórski, *Odpowiedzialność żołnierzy polskich za naruszenie prawa i zwyczajów wojennych w Afganistanie*, , Biuletyn PISM z 22 listopada 2007 r., nr 50 (464)
- P. Krawczyk, *Kryzys wokół formowania nowego rządu Afganistanu*, „Biuletyn PISM z 25 stycznia 2010, nr 12 (620).

Irak

- *Leksykon współczesnych stosunków międzynarodowych*, red. Czesław Mojsiewicz, Wrocław 1997, hasło: wojna w Zatoce Perskiej
- *Mały Słownik stosunków międzynarodowych*, red. G.Michałowska, Warszawa 1999, hasło: konflikty na Bliskim i Środkowym Wschodzie (wojna w Zatoce Perskiej)
- W. Lizak, *Irak- perspektywa stabilizacji*, „Studia Międzynarodowe” nr 1-2/2004, s.99-118
- „Rocznik Strategiczny” 2003/2004 –s. 48-69, s.297-314, 237-239, 356-365, 366-375.
- „Rocznik Strategiczny” 2004/2005 – s.302-310;
- „Rocznik Strategiczny” 2005/2006 – s.276-280.
- „Rocznik Strategiczny” 2008/2009 – s. 265-269
- J.Bury, *Wybory w Iraku. Implikacje wewnętrzne i międzynarodowe*, „Biuletyn Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych”, nr 5/345 r. 2006, str.1591-1592, <http://www.pism.pl/biuletyny/files/345.pdf>;
- J.Bury, *Możliwość wybuchu wojny domowej w Iraku*, „Biuletyn Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych”, nr 65/405 r. 2006, str.1711-1712, http://www.pism.pl/biuletyn/files/20061031_405.pdf

-
- M.Leśniewski, *Pustynna Burza. Wojna w Zatoce Perskiej (1990-1991)*, w: A. Bartnicki, *Zarys dziejów Afryki i Azji. Historia konfliktów 1869-2000*, Warszawa 2000, s.565-583;
  - A. Łukaszewicz, *Afganistan i Irak: ekonomiczny bilans wojny z terroryzmem*, seria Żurawia Papers, zeszyt nr 15, Warszawa 2010, Wydawnictwo Scholar

9. Terroryzm

- P.Ostaszewski, *Międzynarodowe Stosunki Polityczne*, Warszawa 2008, rozdział ósmy, s.480-530.
- M.Madej, *Współczesny terroryzm międzynarodowy: krótka charakterystyka*, w: W. Lizak, E. Śliwka, E. Halizak, L. Łukaszuk (red.), *Terroryzm w świecie współczesnym*, Warszawa-Pieniężno 2004, s.17-30.
- J.Gryz, *Źródła terroryzmu międzynarodowego*, w: *Terroryzm w świecie współczesnym* red. W.Lizak, E.Śliwka, E.Halizak, L.Łukaszuk, Warszawa-Pieniężno 2004, s.31-44.
- M.Madej, *Instytucjonalizacja współpracy międzynarodowej w dziedzinie zwalczania terroryzmu w Europie*, w: S. Parzymies, R. Zięba (red.), *Instytucjonalizacja wielostronnej współpracy międzynarodowej w Europie*, Warszawa 2004, s.235-263
- „Rocznik Strategiczny” 2004/2005 – s.310-315 (Iran)
- „Rocznik Strategiczny” 2005/2006 – s.118-121, 128-137 (Iran, Korea)
- „Rocznik Strategiczny” 2008/2009 – s. 269-274 (Iran)
- Patrycja Sasnal, *Al.-Kaida w Jemenie*, „Biuletyn Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych”, z 15 stycznia 2010 r., nr 6/614

-
- F.Jasiński, *Reakcja UE na wydarzenia z 11 września 2001 r. – próba wstępnej oceny*, w: *Terroryzm w świecie współczesnym* red. W.Lizak, E.Śliwka, E.Halizak, L.Łukaszuk, Warszawa-Pieniężno 2004, s.161-182.
  - B.Gozdecki, *Unia Europejska wobec zagrożeń terrorystycznych*, w: *Bezpieczeństwo międzynarodowe. Teoria i praktyka*, red. K. Żukrowska, M. Grącik, Warszawa 2006.

10. Konflikt w byłej Jugosławii

- M.Kuczyński, *Krwawiąca Europa. Konflikty zbrojne i punkty zapalne w latach 1990-2000. Tło historyczne i stan obecny*, Warszawa 2001, roz.2: *Wojny w byłej Jugosławii* s.152-281.
- *Zbrojne konflikty i spory międzynarodowe. Analiza problemów i studia przypadków*, red. W.Malendowski, Wrocław 2003, s.303-337.
- M.A.Nowicki, *Kosowskie pro memoria*, „Polski Przegląd Dyplomatyczny”, nr 3 (31) maj-czerwiec 2006, s.71-91.
- *Balkany. Etnokulturowe podłoże konfliktów*, red. W.Konarski, A.Kosecki, Pułtusk 2005
- L.Podhorodecki, *Jugosławia. Dzieje narodów, państw i rozpad federacji*, Warszawa 2000
- Beata Górka-Winter, Rafał Tarnogórski, *Deklaracja niepodległości Kosowa – implikacje międzynarodowe*, , Biuletyn PISM z 20 lutego 2008 r., nr 7 (475)
- Robert Śmigielski, *Federacja Rosyjska wobec statusu Kosowa*, „Polski Przegląd Dyplomatyczny” nr 5/2007, wrzesień-październik, s.37-66.
- P.Olszewski, *Kosowo – stabilizacja czy zagrożenie?* w: *Bezpieczeństwo międzynarodowe. Wyzwania i zagrożenia XXI wieku*, Wyższa Szkoła Handlowa, Radom 2009, s.151-162.

11. Polityka zagraniczna Polski

- E.Halizak, R. Kuźniar (red.), *Stosunki międzynarodowe. Geneza...*, op. cit., rozdział XXI – dotyczący polskiej polityki zagranicznej.
- E.Cziomer. L.Zybliekiewicz, *Zarys współczesnych...*, op. cit., roz. 24.2. Narodziny i kształtowanie się polityki zagranicznej III Rzeczypospolitej, s.434-438.
- „Rocznik Strategiczny” 2004/2005 – s. 364-389
- „Rocznik Strategiczny” 2005/2006 – 364-393
- „Rocznik Strategiczny” 2006/2007 – s. 240-271.

- D.Milczarek, *Między Waszyngtonem a Brukselą - możliwe kierunki rozwoju polskiej polityki zagranicznej*, „Studia Europejskie”, nr 2/2006
- R.Kuźniar, *Droga do wolności. Polityka zagraniczna III Rzeczypospolitej*, Wydawnictwo Scholar, Warszawa 2008
- K.Łastawski, *Misje i operacje pokojowe w polskiej polityce zagranicznej*, „Stosunki Międzynarodowe” 2006, nr 1-2 (t. 33), s. 29-40
- R.Kuźniar, *Polska polityka zagraniczna po wyborach – ile kontynuacji, ile zmiany*, „Polski Przegląd Dyplomatyczny” 2005, nr 5(27).

12. Mocarstwa we współczesnym świecie - Rosja i Niemcy we współczesnych stosunkach międzynarodowych

- E.Cziomer, L.W.Zyblikiewicz, *Zarys współczesnych...op.cit.*, roz.22 Rosja i Wspólnota Niepodległych Państw, s.379-403.
- Z.Cesarz, E. Stadtmüller, *Problemy polityczne...*, op. cit, rozdział dotyczący Niemiec
- S.Parzymies, *Stosunki międzynarodowe w Europie po II wojnie światowej 1945-1999*, Warszawa 1999, s.157-160, 251-257.
- S.Bieleń, B.Mrozek (red.), *Nowe role mocarstw*, Fundacja Studiów Międzynarodowych, Warszawa 1996 (rozdziały dotyczące Niemiec i Rosji).
- „Rocznik Strategiczny” 2006/2007, część VIII *Niemiecki silnik odzyskuje moc*, s.202-217.

13. Mocarstwa we współczesnym świecie - Chiny i Indie we współczesnych stosunkach międzynarodowych

- E.Haliżak, *Polityka zagraniczna ChRL: uwarunkowania decyzyjne i wizje rzeczywistości międzynarodowej*, w: K. Tomala (red.), *Chiny. Przemiany państwa i społeczeństwa w okresie reform 1978-2000*, Warszawa 2003, s.213-229;
- K.Starzyk, *Przemiany gospodarcze ChRL w procesie reform*, w: K. Tomala (red.), *Chiny. Przemiany państwa i społeczeństwa w okresie reform 1978-2000*, Warszawa 2003, s. 173-192.
- J.Zajączkowski, *Indie w stosunkach międzynarodowych*, Warszawa 2008
- S. Bieleń, B. Mrozek (red.), *Nowe role mocarstw*, Fundacja Studiów Międzynarodowych, Warszawa 1996 (rozdział dotyczący Chin).
- „Rocznik Strategiczny” 2001/2002 – s. 357-367 (kwestia ChRL i Tajwanu w WTO)
- „Rocznik Strategiczny” 2005/2006 – s. 338-363 (Indie)
- E. Haliżak, *Polityka i strategia Chin w kształtowaniu międzynarodowego bezpieczeństwa*, seria Żurawia Papers, zeszyt nr 10, Warszawa 2008, Wydawnictwo Scholar

---

E. Haliżak, *Stosunki ChRL - Republika Chińska na Tajwanie*, „Stosunki Międzynarodowe” 2000, nr 3-4 (t. 22), s. 71-90.

M. Burdelski, *Priorytety polityki bezpieczeństwa Chin i problemy graniczne*, w: K. Tomala (red.), *Chiny. Przemiany państwa i społeczeństwa w okresie reform 1978-2000*, Warszawa 2003, s. 258-266.

J. Zajączkowski, *Indyjska wizja porządku międzynarodowego po zakończeniu zimnej wojny*, w: R.Kuźniar, *Porządek międzynarodowy u progu XXI wieku*, Warszawa 2005, s. 313-334.

Ł.Gacek, *Chińska koncepcja bezpieczeństwa międzynarodowego w: Bezpieczeństwo międzynarodowe. Wyzwania i zagrożenia XXI wieku*, Wyższa Szkoła Handlowa, Radom 2009, s.163-176.